

S. O. S., szlovákiai magyar evangélikusok...

A legfrissebb népszámlálási adatok alapján Szlovákia lakosságának 6,95%-a, 372 858 fő vallja magát evangélikusnak. A magyar nemzetiségű evangélikusok lélekszámáról – a katolikus vagy református egyháztól eltérően – semmilyen kimutatás nem létezik.

A második világháború végéig körülbelül harmincezer magyar ajkú evangélikus élt Szlovákia területén. A lakosságcsere idején a Szlovák Evangélikus Egyház vezetői egyetlen hivatalos lépést sem tettek a kitelepítésre váró magyar tagjaikért, lelkészeikért, tanítóiért. Éppen ellenkezőleg: ezt a „létszámkiesést” a Magyarországról önként érkező „honfoglaló” szlovákokkal kívánták pótolni. Az egyetemes presbitérium erre a célra külön bizottságot hozott létre, amelynek küldöttei *Ordass Lajossal*, a Magyarországi Evangélikus Egyház püspökével is találkoztak.

A Felvidékről háborús bűnösökként kitelepített magyar hívek munkásságát ma is templomok, egykori iskolák, középületek, az anyakönyvek és az alapos adminisztráció jelzik.

A leigázott és kétnyelvűvé tett gyülekezetek lelkészei sokszor – feledve esküjüket – a magyarellenes közhangulatra „rátettek még egy lapáttal”. A magyarul tudó szolgálattevőket a legtermészetesebb módon északi gyülekezetekbe helyezték. Magyar nyelvű gyülekezeti élet hiányában az eredmény – a kommunizmus kártékony hatásai mellett – a magyar nyelvű lelkészutánpótlás leépülése lett. Ahol volt rá lehetőség, ott a hívők református gyülekezetekbe menekültek, hogy továbbra is anyanyelvükön hallgassák az Isten ígését. Köszönet illeti azokat a református lelképásztorokat, akik befogadták őket.

A rendszerváltás után a helyzet mit sem változott. A Szlovákiai Evangélikus Egyházban uralkodó viszonyokra is erősen rányomta a bélyegét a kilencvenes évek belpolitikája. Az 1996-ban *Prof. Th. Dr. Július Filo* és *D. dr. Harmati Béla* püspökök által kötött kétoldalú egyezmény pontjai csak nagyon kis részben valósultak meg. A Budapesten végzett teológusoknak különbözőzeti vizsgákat kellett tenniük, ha Szlovákiában kívántak szolgálni. A határon keresztül való „átszolgálásra” sem került sor, mert az – nemritkán mondva – jogi akadályokba ütközött. Megjegyzem, akadt néhány bátor lelkész, aki megengedte, hogy magyarországi pásztorársá szolgáltasson a magyar híveknek. Ezek a kapcsolatok, Istennek hála, ma is működnek.

A különböző szlovák–magyar találkozókon az akkori szlovák püspökök azt a látszatot keltették, hogy minden a legnagyobb rendben van. De ha a Magyarországról érkezettek megkérdezték egy-egy bátrabb hívőt, a 21. században élő ember számára furcsa válaszok érkeztek. Védekezőképpen – figyelmen kívül hagyva a szlovákiai magyarság, illetve a magyarországi szlovákság összehasonlíthatatlan helyzetét – érkezett a szlovák féltől a keresztény szeretet hiányáról tanúskodó válasz: „A magyarországi szlovákokat is elnyomják...”

Vajon ez egyházon belüli „elnyomás” az *Evangélikus Életben* megjelenő szlovák nyelvű mellékletben vagy az Országos Szlovák Lelkeszi Szolgálatban nyilvánul meg? Vagy talán abban, hogy a Szlovákiából érkező szolgálattevők engedély nélkül, magától értetődő módon szolgálhatnak a Magyarországi Evangélikus Egyház, a Romániai Evangélikus-Lutheránus Egyház vagy éppen a Szerbiai Evangélikus Egyház területén...?

De nézzük inkább a tényeket.

1. Szlovákiában több olyan kétnyelvű gyülekezet van, ahol a hívők igénye ellenére évek óta nincs magyar nyelvű szolgálat. Jelenleg 28 településen van igény magyar istentiszteletre.

2. Számos közösség százévesnél idősebb énekeskönyvekből énekel, sok templomban a régi liturgia szerint folyik az istentisztelet. Nincs biztosítva a kántorképzés sem.

3. A Szlovák Köztársaság oktatási törvényének értelmében nem lehet hivatalosan hittant tanítani magyarországi tankönyvekből. Szlovákiában semmi-

lyen evangélikus egyházi irodalom sem jelenik meg magyarul. Ezenkívül hiányoznak a megfelelően képzett hitoktatók is.

4. A Szlovákiai Evangélikus Egyház semmilyen magyar nyelvű eseményt sem szervez és nem támogat. Arról sem nyújt pontos tájékoztatást, hogy hol folynak magyar istentiszteletek.

5. Az egyház országos hetilapjában, az *Evanjelický posolban* a magyar történelmi nevek elszlovákosítva jelennek meg. A hiányos történelmi ismeretekkel rendelkező szerzők, továbbbélítve a feszültséget szlovákok és magyarok között, sajátos módon írnak a 19. században történt „elmagyarosításról” és a szlovákokkal szemben elkövetett igazságtalanságokról. Érdekes módon még egyszer sem találkoztam a cseh-szlovákiai magyar evangélikusokkal szemben elkövetett jogtalanságokról szóló cikkel...

Külön szót kell ejtenem a botrányos rozsnói presbiterkizárásról, amely jogtalansága mellett alapvető emberi jogokat sért. (Rozsnón zsinati határozat ellenére a mai napig sincs magyarul szolgáló lelkész.) Vagy említhetném néhány lelkész és esperes sajnálatos hozzáállását a magyar hívekhez, amelyet személyesen is tapasztalok, vagy akár a legutóbbi, fanyarra sikeredett találkozót a két egyház püspöki kara között, illetve az országos presbitérium által érvényben levő tiltást a Magyar Evangélikus Konferencia (Maek) tagságát illetően.

Megjegyzem, a Maek alakuló ülésén talákoztak azok a hívők, akik jelenleg hivatalos érdekképviselet nélkül igyekeznek menteni a menthetőt, akik imapot, gyermek- és ifjúsági tábort próbálnak szervezni a nagy távolságok és a hiányzó anyagiak ellenére. Ezt a szolgálatukat pedig tovább kívánják bővíteni: az idén újra országos találkozót kívánnak szervezni. Gyakorló hívőként behatóan ismerik a szlovákiai magyar evangélikusok problémáit, ezért konstruktív javaslatokkal tudnák segíteni a jelenlegi helyzet megoldását.

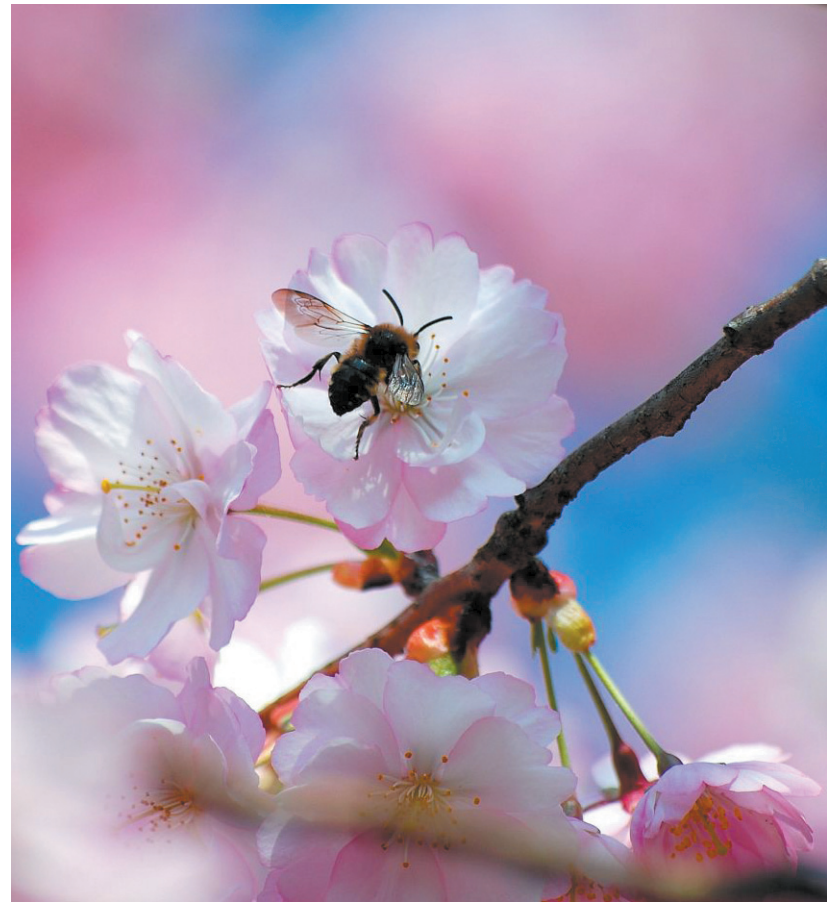
Mindezek ellenére a legnagyobb elismerés jár azoknak a lelkészeknek, akik szlovák nemzetiségű létükre hitüktől vezérelve magyarul tanulnak, és odaadóan szolgálnak. Azoknak a híveknek, gyülekezeti tagoknak, akik minden viszontagság ellenére ragaszkodnak hitük anyanyelven való gyakorlásához, valamint azoknak, akik segítik a szlovák és a magyar nemzet békés együttélését a Szlovákiai Evangélikus Egyházon belül. Nem szeretnék megfedkezni a kántorok és más egyháztagok szolgálatáról sem.

A megoldás keresése a jelenlegi elmérgesedett helyzetre, a kezdeményezés elsősorban a szlovákiai egyházvezetőktől várható el, akik a magyar hívek pásztorai is. Akik megválasztásukkor nyilván Dél-Szlovákiából is kaptak szavazatokat. Már csak azért is, mert a Szlovákiai Evangélikus Egyház gyülekezeti tagjainak gondjairól van szó, akik őseik által épített templomaikban gyakorolják hitüket, gyülekezeti tagként fizetik egyházi illetéküket és adományaikat. Bekapcsolódnak a felújításokba, a különböző rendezvények szervezésébe.

Mivel teljesítik kötelességüket, minden bizonnyal a jogaik is megilletik őket. Ha pedig ez nem így történik, ha valakiket csak azért érnek retorziók, mert ki merik mondani az igazságot, akkor joggal várható el a Magyarországi Evangélikus Egyház közvetítése, a szlovákiai magyar evangélikusoknak a Szentírás szellemében való lelki és anyagi támogatása, amely nem sérti, nem sértheti a Szlovákiai Evangélikus Egyház „parokiális jogát”.

Hangsúlyozom: nem céloz a szenzációkeltés vagy a provokáció, hanem a párbeszéd elindítása a Szlovákiai Evangélikus Egyház vezetői és hívei között, szükségképpen a Magyarországi Evangélikus Egyház testvéri segítségét kérve, illetve a megfelelő megoldás megtalálása keresztény egyetértésben, amíg még van kinek. A leírtak szellemében mégis teljesen megalapozott a nemzetközi segélykérő S. O. S. jelzés használata. *S. O. S., szlovákiai magyar evangélikusok!*

NAGY OLIVÉR lelkész (Alsószele, Szlovákia)

Tavaszi üzenet

„Először sírsz. / Azután átkozódsz. / Aztán imádkozol. / Aztán megfeszíted / Körömszakadtig maradékerőd. / Akarsz, egetstromló akarattal – / S a lehetetlenség konok falán / Zúzdod véresre koponyád. / Azután elalélsz. / S ha újra eszmélsz, mindent újra kezdesz. / Utoljára is tompa kábulattal, / Szótalanul, gondolatlanul / Mondod magadnak: mindegy, mindhiába: / A bűn, a betegség, a nyomorúság, / A mindennapi szörnyű szürkeség / Tömlöcéből nincsen, nincsen menekvés!”

Ismerősek a vers gondolatai. Akarunk valamit, amit görcsösen igyekszünk megvalósítani, de nem jönnek a várt eredmények. Módosulna az elképzelés, az útirány, de nem veszünk tudomást róla. Máshol lenne a helyünk, de ragaszkodunk magunk által választott szerepünkhöz. A kudarcok, fájdalmak és sikertelenségek láttán pedig vadaskodunk, és a körülményeket, a másik embert vagy épp Istent okoljuk, vagy rezignációba vonulunk, és a „minden mindegy” állapotban nincsenek már álmaink.

A tavasz az életet hirdeti. A napsugár melege simogatja az arcokat, a gyümölcsfák virágba borulnak, a színpompás virágok illata elbódít, a madarak csivitelnek és a természet harsogja a maga nyelvén: Valaki gondoskodik a világról! Valakinek kezében van az élet, és irányítja a folyását!

Valaki élénk ád zord és terméketlen időszakokat, és megérezte velünk a csalódások fájdalmát, a szeretetlenség hidegét, a lélektelenség nyomasztó voltát, a kísértések nagyságát, erőnk és akaratunk végességét. Valaki élénk ád zord és terméketlen időszakokat, hogy megsejthessük, ezekre is szükségünk van, ezek mélységében és terméketlenségében formálódunk, felismerésekre jutunk,

életirányokat kényszerülünk elfogadni vagy megváltoztatni.

Valaki élénk ád napos és termő időszakokat is, és megérezte velünk a másik ember szeretetének melegét, a tervezés örömét, a nehézségek megküzdésének ízét, az akarat lendültét, a tettek erejét, a nem várt érzés gazdagságát. Valaki élénk ád napos és termő időszakokat, hogy megsejthessük, részünk van szeretetének áradásában, teremtő és fenntartó munkájának folyásában, valamint vannak csodák, amelyek maguktól megnyílnak előttünk, de nyitottá kell válnunk reájuk, hogy gazdagságuk és szépségük el tudjuk fogadni.

Minden kegyelem. Lázás tevékenységgel, görcsös akarással nem teremthetünk tavaszt, de éppúgy nem akadályozhatjuk meg érkezését sem. Valaki tudja, mikor van ideje életünkben a tavasznak, és mikor van ideje a télnek. Valakinek hálátelt szívvel tartozunk zord és borús időszakokért és napsugaras csodákért.

„S akkor – magától – megnyílik az ég. / Mely nem tárult ki átokra, imára, / Erő, akarat, kétségbeesés, / Bűnbánat – hasztalanul ostromolták. / Akkor megnyílik magától az ég. / S egy pici csillag sétál szembe veled, / S olyan közel jön, szépen mosolyogva, / Hogy azt hiszed: a tenyeredbe hull. // Akkor – magától – szűnik a vihar, / Akkor – magától – minden elcsitul, / Akkor – magától – éled a remény. / Álomfáidnak minden aranyágán / Csak úgy magától – friss gyümölcs terem. // Ez a magától: ez a Kegyelem.” (Reményik Sándor)

SOLYMÁR MÓNKA

(Az írás megjelent az *Ausztriai Magyar Evangélikus Gyülekezet Másokért Együtt című lapjának hasábjában* 2007 áprilisában.)

»EGYMÁS TERHÉT HORDOZZÁTOK...«

„Akármilyen volt is sorsa, nemzetéhez hű maradt...”

Lapunk hasábjain már beszámoltunk egyszer a Budapest-Deák téri és az apácai evangélikus gyülekezet partnerkapcsolatáról. Akkor elsősorban az anyaországiak Erdélyben szerzett élményeibe nyertünk betekintést. Jelen cikk az apácai testvérek magyarországi látogatásának eseményeivel ismerteti meg az olvasót.

Az elmúlt években több Deák téri gyülekezeti csoport is látogatást tett erdélyi testvérgyülekezetünkönél Apácán. Sokan megismertük és élveztek az ottaniak za-

retlen beszélgetésen kívül itt elhangzott egy, a Deák téri gyülekezet életét bemutató képes beszámoló is. A vendéglátók körében nagy sikert aratott az apácaiak bemutatkozó éneke, mely kimondottan erre a találkozásra íródott. (E dalból vett idézet olvasható a fenti címben.)

A hétfői nap a Dunakanyar nevezetességeinek megtekintésével telt. Az esztergomi bazilika, valamint a Főszékesegyházi Kincstár meglátogatása után kiadós séta következett a Mária Valéria hídon át a Duna szlovákiai partjára. A következő állomás a visegrádi felleg-

varba ejtő vendégszeretetét. Eddig azonban az Olt partjáról csak kisebb csoportok viszonzták a látogatásokat. Az ottani konfirmándusok évről évre részt vesznek ugyan a Deák tériek által rendezett nomád táborokon, ám nagyobb, szervezett felnőtt csoport eddig még nem vállalkozott budapesti kirándulásra.

Idén márciusban azonban – noha a Barcaságban még egy nagy havazás erejéig visszatért a tél – végre megtört a jég. Simon László lelkész vezetésével március 13. reggelén egy negyvenhét fős csoport szállt autóbusszal, hogy útnak induljon Magyarország felé. A csapat pénteken este hét óra körül érkezett meg a főti Kántorképző Intézet épületébe, mely magyarországi tartózkodásuk idejére szálláshelyüké vált. Szombaton budapesti városnézés szerepelt a programban. A Parlament megtekintése után a Hősök tere és a Vajdahunyad vára következett.

A Deák téren elköltött ebédet követően templomunkkal és az Evangélikus Országos Múzeummal ismerkedtek vendégeink. A délutáni budavári séta után a Citadelláról nézték végig a város esti fényeinek kigyulladását.

Vasárnap, miután erdélyi testvéreink részt vettek a kilencórás istentiszteleten, vendéglátó családokhoz csatlakozva gyűjthettek személyes élményeket a március 15-ét ünneplő fővárosban. A tizenegy órakor kezdődő kantátás istentiszteleten Simon László hirdette Isten igéjét.

Az estére újból összegyűlt csapat a vendéglátókkal együtt szeretetvendégségen vett részt. A kö-

vár volt, ahol gazdag kiállítások fogadták az érdeklődőket. E tartalmas nap végén szentendrei séta, s – kicsit az otthon maradtokra is gondolva – egyórányi ajándékvásárlás jelentette a „levezetést”.

Kedden az autóbussz Eger felé vette az irányt. Útközben lehetőség nyílt Gödöllő és Aszód megtekintésére is. Eger nevezetességei többekben felidéztek ifjúkoruk kedves olvasmányélményét, *Gárdonyi Géza* regényét. Márta néni, egyike az apácaiaknak, elmondta: soha nem vágyott egzotikus vidékekre, de hogy Egerbe egyszer eljusson, az mindig ott élt álmaiban. Talán senkinek nem fog hiányozni az a kövecske, melyet az egri várfaltól vitt magával, felbecsülhetetlen kincséért, mint a hazaszeretet, a hűség s egy megvalósult álom mementóját.

Erdélyi testvéreink magyarországi látogatása szerdáig tartott. Köszönet illeti mindazokat, akik bármiféle segítséget nyújtottak vendégeink fogadásánál. A főti kántorképző dolgozói gondos munkájukkal, az Evangélikus Országos Múzeum munkatársai ingyenes tárlatvezetéssel járultak hozzá a látogatás emlékezetessé tételéhez. A magyarországi programok szervezését *Zászkaliczky Péter* tartotta kézben.

A néhány nap során látott gyógyító tekintetek tanúsága szerint sok-sok öröm és építő találkozás forrásává vált ez a látogatás. Hálát adhatunk mindezért Urunknak, aki meggazdagított bennünket a közös hit, a testvéri közösség s az összetartozás ajándékaival.

CSELOVSZKY FERENC
lelkész (Budapest-Deák tér)

ÚTITÁRSUNK, A BIBLIA

„...hanem az Isten irgalma...”

Dániel könyve

Jézus szenvedéstörténete akkor érte el a tetőpontját, amikor Kajafás főpap türelmetlen kérdéssel akarta végleg sarokba szorítani az Urat: „Az élő Istenre kényszerítelek, mondd meg nekünk, vajon te vagy-e a Krisztus, az Isten Fia!” (Mt 26,64) Ez nemcsak vallatás, hanem egyúttal fenyegetés is volt!

Jézusnak kettős erre a felelete. Egyrészt igenli a kapott kérdést: „Te mondtad.” De rögtön hozzá is fűz valamit, amivel a vádlottból egyszerre ítélő bíró lesz: „...meglátjátok az Emberfiát, amint a Hatalmas jobbán ül, és eljön az ég felhőin.” Ez pedig így a *Dániel könyvéből* való mondat. Ott ez áll: „Jött valaki az ég felhőin, aki emberfiához hasonló volt; az öregkorú felé tartott... Hatalma az örök hatalom, amely nem múlik el, és királyi uralma nem semmisül meg.” (Dán 7,13–14) És bár Jézus, a Messiás nem a felhőkön jött, hanem Dávid házából Betlehemben született (Mik 5,1) – nem tagadhatjuk, hogy Jézus ismerte és magára vonatkoztatva idézte *Dániel könyvének* ezt a mondatát. Sőt amikor dicsőséges visszajöveteléről szólt, akkor is erre hivatkozott: „...és meglátják az Emberfiát eljönni az ég felhőin nagy hatalommal és dicsőséggel.” (Mt 24,30)

Működése elején megkísértette Jézust az ördög. Azt kívánta tőle többek között, hogy ugorjon le a templom párkányáról (Mt 4,5), de ez a terve nem sikerült. Egyszer viszont nem csupán a templom párkányára, hanem a megszentelt jeruzsálemi templom szentélyébe állított föl *Antiochos Epiphanes* szír király idegen istenszobrokat, amire már Jézus is azt mondta, hogy ez a vég jele lesz (Mt 24,15). És ezt is *Dániel könyvéből* idézte (Dán 9,27). Sőt egyik példázata is tud „tüzes kemencébe” vettetéséről (Mt 13,42–50), akár *Dániel könyve* (3,6). Mint ahogy Jézus kijelentése: „az igazak fénylenek” (Mt 13,43), Dánielnél is megtalálható (12,3).

A *Jelenések könyve* olvasásakor is rájövünk arra, hogy számtalan helyen bukkanunk hasonlóságokra: képek, alakok, kifejezések, elnevezések ismerősek *Dániel könyvéből*. Itt is, ott is szó van látomásokról, hallomásokról, állatokról és szarvokról, tengerből feljövő vadállatokról, angyalokról, emberfiáról, bonyolult számokról.

Az is közös, hogy a látnok zavart, szomorú lesz vagy sír, arcra borul, megnémul.

Hová sorolhatjuk hát ezt a rejtélyes könyvet, amely a mi Bibliánkban a három nagy és a tizenkét kisproféta könyve között áll? Mi ezért úgy is tartjuk számon, mint *prófétai könyvet*. Nem így a zsidó Biblia! Ott *Dániel könyve* egészen a végén áll, *Ezsdrás*, *Nehemiás* és a két *Krónika-könyv* előtt, az „iratok” és nem a „próféták” között! Úgy tudjuk, azért, mert a zsidók utolsóként vették be a bibliai könyvek közé. Ezért is mondhatjuk, hogy az *Ótestamentum* „legfiatalabb” könyve a Dánielé.

Főszereplője, Dániel is bármi másnak nevezhető, de nem profétának. A könyv szerint júdeai fiatalember ő, akit társaival együtt Babilonba hurcoltak el Jeruzsálem elfoglalása és feldúlása után, és ott királyokat, uralomváltásokat élt át. A könyv első hat fejezetében úgy tudósít eseményekről, mintha közvetlenül ő maga is részesük lenne, míg a 7–12. fejezetekben négy látomást mond el, és azokat magyarázza.

Dániel könyvének eseményeit és látomásait a történelemben igen nehéz időbelileg elhelyezni, inkább úgy látszik, hogy – esetleg hallomás alapján? – a babilóniai, média, perzsa és görög uralmáról szól. Maga Dániel perzse már ezek után élt. Kijelentései egy sereg tényleg megtörtént eseményre utalnak, amelyek ezeknek a birodalmaknak valamelyikében játszódtak le.

A szerző személyét nemigen ismerjük, bár szép neve azt jelenti, „Isten, aki megítél”. Maga a könyv valószínűleg a Kr. e. 2. században keletkezhetett. Olyan időben, amikor már megszűnt a zsidóságban a prófétaság intézménye, és a népek küzdenie kellett, hogy a sok vallás kísértései között megőrizze egyistenhitét.

Maradandó üzenete a könyvnek, hogy bemutatja, Isten hűségében gondoskodik a benne bízókra, s teszi ezt Dániel és társai sorsán keresztül. A politikailag legváltásosabb időkből is szabad és lehet bizakodni Istenben. Biztatás ez hívei számára, hogy semmiképpen el ne veszítsék hitüket. Végső soron mindig számolhatunk Isten segítségével. Ezt az üzenetet sajátos „csomagolásban” találjuk *Dániel könyvében*, amelyet a szakemberek *apokaliptikus iroda-*

lomnak neveznek. Ennek legelsője éppen a mi könyvünk.

Módszere abban rejlik, hogy a jelenben lejátszódó próbatételekre, megpróbáltatásokra nem is annyira a jelenben, hanem a jövőben ígér megoldást. Az *apokaliptikus* szó éppen azt jelenti, hogy sok mindennek, amit mi itt ma nem értünk, és amire nem kapunk választ, annak titkát Isten „felfedi” a jövőben. Ennek a titoknak a megfejtéséhez szolgáltatják a kulcsot az apokaliptikus könyvek, mint a Dánielé vagy a *Jelenések könyve* is.

Dániel könyvéből való az *Újtestamentumban* is többször előforduló *Emberfia* név, amelyet Jézus magára alkalmazott. Ugyancsak ez a könyv beszél sokat angyalokról, s ami a legszembetűnőbb, *Dániel könyve* hirdeti meg az *Ótestamentumban* elsőként a kettős feltámadást: némelyek örök életre, mások gyalázatra támadnak föl. De „az okosok fényleni fognak, mint a fénylő égbolt, és akik sokakat igazságra vezettek, mint a csillagok, mind örökké” (Dán 12,2–3).

De még a Bibliában járatanok előtt is jól ismert Dániel és társai tartózkodása a tüzes kemencében vagy az oroszlánok vermében. A *Belsaccar* (Károli: *Belsazar*) lakomáján megjelenő falirás már sokakat megrémített, és a modern nyelvekbe is átment: *mene, mene tekel-u-parszin!* Isten megmér, könnyűnek talál és elítél. Figyelmeztetés ez, hogy valaki megméretett és könnyűnek találtatott, aminek pusztulás lesz a vége. Viszont határtalan bizalom csendül ki Dániel imádságából: „Mert nem a magunk igaz tetteiben, hanem a te nagy irgalmadban bízva visszük eléd imádságainkat. Uram, hallgass meg! Uram, bocsáss meg!” (Dán 9,18–19)

„Mit tanuljunk innen?” – kérdezte *Kecskeméti Alexián János* *Asz Dániel Propheita Könyvének magyarázata* című, 1621-ben megjelent könyvében. És a felelete: „Micsoda keventatik az imatsaghoz, könyörgeshöz? (...) az mi szívünknek buzgó indulattya, az mely felhason Isten eleiben. Ne csak nyelvünk mozogjon ajakinkal együt az imatsagban; hanem szívünk gerjedőzön Isten elöt. (...) Minket pedig az igaz szívből származót könyörgésre segellyen az mi Istenünk. Fiaert az Ur Jesus Christusert. Ámen.”

GÉMES ISTVÁN

ASSISI SZENT FERENC

Tégy engem békéd eszközévé

Uram,
tégy a béke eszközévé.
hogy szeretetet vigyek oda,
ahol gyűlölet van,
hogy megbocsássak,
ahol bűn van,
hogy egyesítsek,
ahol széthúzás van,
hogy igazságot hozzak,
ahol tévedés van,
hogy hitet vigyek,
ahol sötétség van,
hogy örömet vigyek oda,
ahol szenvedés van.

Nem azért, hogy vigasztalódjam,
hanem hogy vigasztaljak;
nem azért, hogy megértsenek,
hanem hogy megértek,
nem azért, hogy szeressenek,
hanem hogy szeressek;

csak ez a fontos,
mert amikor adunk – kapunk,
amikor megbocsátunk – bocsánatot nyerünk,
amikor meghalunk – új életre kelünk.

ÚTI-TÁRSALGÓ

Rózsa-színek – nem csak rózsaszínek

Beszélgetés Zászkaliczky Pállal, a Maek titkárával

Talán minden megkonfirmált lutheránus egyháztagnak felsejlik a konfirmációi oktatás anyagából, mit is jelképeznek a Luther-rózsában megtalálható színek. Amikor a Magyar Evangélikus Konferencia (Maek) vezetősége *A Luther-rózsa színei* címmel tanulmányi napokat szervezett Révfülöpön, ezúttal kicsit másra gondolt: az evangélikus jelképben fellelhető színek kapcsán egyházunk sokszínű hagyományai is eszünkbe juthat. A részletekről Zászkaliczky Pált, a Magyar Evangélikus Konferencia titkárát kérdeztük.

– A Maek kétnapos konferenciát szervezett márciusban a révfülöpi Ordass Lajos Evangélikus Oktatási Központban. Miként jött az ötlet, és hogyan szervezték meg az eseményt?

– Rendezvényünk ötletét szintén a Maek megalakulása óta dédelgetjük. Elnökünk, Próhle Gergely írta annak idején: „...a környező országokban élő magyar anyanyelvű evangélikusok iránt érzett felelősségünk mindenképpen együtt kell járjon Magyarországon élő szlovák és német nyelvű hitsorsosaink iránti felelősséggel. Csak úgy lehet hiteles a Kárpát-medencei magyar lutheránusokkal való törődésünk, ha tudatosan ápoljuk német és szlovák gyökereinket is.”

Ebből a célkitűzésből nemcsak az a lutheri alapállás következik, hogy az evangéliumot egyházunk minden tagjának anyanyelvén kell hirdetnünk, hanem egy izgalmas, sokrétű, elsősorban egyháztörténeti feladat is. Fel kell tárnunk, hogy a reformáció korában evangélikussá lett, magyar anyanyelvű ősök leszármazottai mellett az egyházunk közösségébe a későbbiekben betelepült népcsoportok milyen hitbeli, kegyességi, egyháznép-praxi hagyományokat hoztak magukkal. Hogyan őrizték meg hagyományait maig, s azokkal hogyan gazdagítják egész egyházunkat.

A konferencia programja már egy esztendeje összeállt, az előadókat is felkértük. A programot elsősorban nem lelkészek, hanem érdeklődő gyülekezeti tagok számára szerveztük, péntek estétől

vasárnap délutánig. A meghívót közölte az *Útitárs*, az *Evangélikus Élet*, egyházunk honlapja, ezentúl a Maek hazai és a környező országokban élő küldötteit is megkértük, adják tovább a hívatást.

– Kik és hány országból vettek részt az alkalmon?

– Sajnos csak az országhatáron belülről érkeztek konferenciánkra, a ház csak félig telt meg, kicsi, de nagyon figyelmes és lelkes csapat kovácsolódott össze, akik kérések és várják a folytatást.

– Milyen előadások, lelki együttélések színesítették a programot?

– A tartalmas és színes előadásokat csak felsorolni tudom: A legelső *Gémes István* tartotta, aki a nagyvilágban szétszórt hittestvéreink között végzett ötvenesztendősi szolgálatáról számolt be. *Aradi András Péter* a szlovák Transcius-énekeskönyv történetéről és gyülekezeti-családi használatáról szólt, *Fehér Károly* Kemenesalja gazdag múltját mutatta be, *Krähling Dániel* tolnai-baranyai német testvéreink be- és kitelepítéséről beszélt, *Kovács Attila* a hétfalusi csángó evangélikusok kisebbségi létét vázolta előadásában.

Jóllehet az előadásoknak voltak egyházunk tanítására is utaló mozzanatai, este és reggel közösen hajoltunk Isten igéje fölé, s az alkalmat vasárnap úrvacsorás istentisztelet fejezte be.

Az egyháztörténelem teológiai

tudomány, a teológia művelése pedig nem zárja ki, sőt feltételezi és elősegíti hitünk ébresztését és erősítését. Az igeszolgálatok textusai a Krisztusban megvalósuló közösségbe hívtak mindnyájunkat.

– Melyek voltak a konferenciái tanulságai? Mi az, ami mindenképp folytatandó, és van-e esetleg olyasmi, amit a jövőben másként tennének?

– A tanulság elsősorban az, hogy a gyökereinket ismernünk és ismertetnünk kell. Ma már nem köztudomású, mennyi drága, a szlovák nyelvű Transcius-énekeskönyvből származó ének gazdagítja mai gyülekezeti énekkincsünket, pedig el sem tudnánk képzelni istentiszteletünket a „Dicsőítünk, Krisztus, aki szentvedtél” (199) vagy a „Jézusom, Krisztusom, én szerelmesem” (381) kezdetű ének nélkül. Át kellene vennünk a tolnai-baranyai német eredetű testvéreinktől a templomszentelési évforduló, illetve a gyülekezetenként „választott” bűnbánati nap méltó megünneplését. Örömmel énekeltük az egyik esti áhitaton erdélyi testvéreink esti istentiszteleti liturgiáját, a vesperát. Bizony megtanulhatnánk tőlük a lutheri kincseket felhasználó énekes liturgia szeretetét, buzgó használatát!

Milyen legyen a folytatás? Akad még bőven téma házunk táján, gondolok például a vend háttérű gyülekezetek történetére, hagyományaira. S bár a „két hazát szerető” felsőszeli evangélikusok kényszerű betelepítéséről és szétszóratásáról szóló, *Mátis Lilla* rendezte nagyszerű filmet is megnéztük, a Szlovákiából áttelepítettek és a szülőföldön maradtak életével is többet kell foglalkoznunk a továbbiakban. Ha az Úristen időt és erőt ad még, legközelebb hazai egyházunkon kívüli, sőt nem kifejezetten egyházi előadót is szeretnénk meghívni.

– Várható-e, hogy a konferencia előadásainak anyagát azok is elolvashatják, akik személyesen nem vettek részt az alkalmon?

– Igen. Az áhitatokat egymás után közli az *Útitárs*, az előadások pedig hamarosan felkerülnek a Maek honlapjára.

SZÜCS PETRA

AZ ÉLET KENYERE

„Egy testté kereszteltettünk meg a Lélek által”

(1Kor 12, 12–14)

A levél sűrűjéből való ez a pár mondat. Talán illenek szebben, úgy mondani, hogy a levél szívéből. Bele a korinthusi gyülekezet életének sűrűjébe, a szíve középebe.

Pál apostol egy irigylésre méltóan gazdag lelkiségű gyülekezetet kénytelen emlékeztetni arra, hogy a sokféle lelki ajándék az „egy testnek” szól.

Jézus Krisztus legdrágább ajándéka, hogy egy testté keresztelt bennünket magával és egymással. Ettől vagyunk egyház, ettől élhetjük meg kereszténységünket helyi gyülekezetünkben is. Csak az egyesít és csak az tart együtt, amit Krisztus tett velünk.

Jó dolog egymást kiegészíteni, összedolgozni vagy kitartó buzgósággal keresni az együttműködés lehetőségét. De „egy test” voltunk csodája ennél sokkal nagyobb. Ismétlem Pál emlékeztető intését: csak az egyesít és csak az tart együtt, amit Krisztus tett velünk!

Furcsán éreztem magamat egy konferencián, ahol keresztény és nem keresztény építészek beszéltek a templomépítészet mai kritériumairól. Csak olyan templomot szabad építeni – mondta az egyik –, amelyben a gyülekezet körben vagy legalább félkörben ülhet, mert így egymás arcát és nem a hátát láthatják. Átélik egymást, lelkesíthetik egymást. Örültem, amikor valaki megkérdezte: valóban sok lelkesítőt, vonzót, bátorítót olvashatunk le egymás arcáról? Nem attól vagyunk egyek, hogy átéljük egymást, hanem attól, hogy az Egyre tekintünk, és akkor sokadrangúvá válik, hogy egymás mögött vagy egyetlen körben ülünk-e.

Az „egy test” nem a vonzó személyiségek klubja. Mi lenne, ha nekünk kellene összeválogatni azokat, akikkel hajlandók lennénk összefabrikálni az egy testet? Egyetlen szemvillanás, egyetlen szó, egyetlen gesztus éket verhet, falat emelhet az egy testbe. Régi emlék villan elém: istentisztelet után tíz-tizenöt gyülekezeti tag körében a lelkész így invi-

tált egy kiszemeltet: „Estére várunk, magunkfajták leszünk együtt.” Észre sem vette, hogy más is van ott. Például a tököli internálótáborból nem sokkal előbb szabadult, hűséges evangélikus szocdem presbiterek... Már rég halottak, de életükben még sokáig sajgott bennük annak a sebe, hogy ők nem – és a csoportból még mások sem – tartoztak a „magunkfajták” közé.

Mindig újra kell kezdenünk a harcot, újra és újra kérnünk kell, hogy a Szentlélek erőt vegyen rajtunk, hogy ne butaságból, tudatlanságból vagy ki tudja, éppen mitől gerjedő indulatra hallgassunk, amely nemcsak elválaszt, hanem egymás ellen is ugrasz bennünket. „Senki sem keresztelheti meg önmagát!” – így hangzik a nemescsoi gyülekezet kézírásos agendájának egyik rubrikája. *„Egy testté kereszteltettünk a Lélek által.”* De jó ez a szenvedő igeragozás, de jó az „üdvösséges özönvíz”, amely úgy sodor be a bárkába, az egyházba, a Krisztus testébe, hogy szembefordít szétfeszítő gondolatokkal, indulatokkal, bűnökkel. Nem etikára, hanem Krisztus-hitre hív bennünket Pál; nem azon háborog, hogyan telt ki keresztény emberektől az egy test szaggatása.

Egy trappista szerzetes (*Thomas Merton*) könyvéből tanultam: a kereszténység széttört csontú test. A törés kétszer fáj. Először a töréskor, másodsor, amikor próbálják összeilleszteni. Ne szégyelljük, ha fáj. Örüljünk, hogy Krisztus nem ilyen testet akar, hanem tett és tesz azért, hogy a széttört egybeforrjon.

Kempis Tamás egyik szentenciáját formálom alapigénk képére: „Jobban szeretném megélni a test egységét, mintsem tudni a definícióját!” Segítséget is kapunk ehhez Krisztustól. Ámen.

FEHÉR KÁROLY

(Elhangzott Révfülöpön, A Luther-rózsa színei című konferencián 2009. március 21-én.)

Itthon – otthon 2.

Madarat tolláról, embert barátjáról – tartja a közmondás. Ugyanolyan találó azonban, ha kiegészítjük: embert a nyelvről, a beszédéről is meg lehet ismerni. Nyelveket tudó, jó fülű ember rögtön észreveszi, hogy a vele szóba elegyedő német Bajorországban látta-e meg a napvilágot vagy az Északi-tenger partján, angol társalkodópartnere pedig amerikai-e vagy esetleg skót.

Nekünk, „kinti” magyaroknak a tájszólásokon kívül van még egy nyelvi megkülönböztetésünk: aránylag könnyen megállapítjuk egymásról, ki mikor hagyta el Magyarországot vagy a Kárpát-medencét, mióta él külföldön. Mert a nyelv élő, eleven valami, egyre fejlődik, változik – otthon. Itthon azonban azt a magyar szokincset

használjuk, amelyet annak idején otthonról magunkkal hoztunk.

Így aztán hazalátogatások alkalmával számtalan új kifejezéssel találkozunk – nem csak új fogalmak megjelölésével, mint például a „számítógép”, hanem régi kifejezések újakkal való helyettesítésével is: régebben például a beteget „operálták”, manapság „műtik”.

A sok újdonság között akad ilyen is, olyan is – sok megtetszik, de van jó néhány (számunkra) furcsa és erőltetett. Nekem kedvenc szavam a „duguláselhárítás”. (Vajon a vízvezeték-szerelőt „duguláselhárító-mesternek” kellene szólítanom, és hívhatom-e csőrepedés esetén is?) Idősebbik fiunk ragaszkodik a „csípmentes paprika” lelkesítő megjelöléshez.

No de söpörjünk a magunk portája előtt is: az idegen nyelv buzgó elsajátítása mellett itthon sem állt le teljesen nyelvünk „fejlődése”. Nem beszélve azokról a hazánkfiairól, akik alig féléves kinti tartózkodás után kényeskedve sipogják: „Már el is felejtetem magyarul”, és velünk is mindenáron németül (vagy angolul) akarnak beszélni, aminek hallatára *Goethe* vagy *Shakespeare* úgy foroghat rémültében a sírjában, hogy bizvást elmehetne ventilátornak az egyenlítőre.

Nem, mi használjuk magyar nyelvünket – csak éppen „gazdagítjuk” idegen szavakkal. Lustaságból – mert hamarabb jut eszünkbe az idegen kifejezés – vagy szándékosan, mert találóbbnak tartjuk, mint

magyar megfelelőjét. Néha akaratlan szójáték, tréfa is lehet ebből, akár csak a fenyvesben kiránduló kiscserkész „harcos nadrágja” (a gyanta németül Harz) – vagy a „kaput csinált” eltört tányér („kaputt gemacht”) –, de valójában veszélyes játék, mert megszokássá válhat, és a végén semmilyen nyelven nem tudunk tisztán beszélni, csak keverve.

Nemrégem otthon voltam. Az autóbuzson csinos fiatal pár ült mögöttem. Az autóbuzs hirtelen bekanyarodott egy utcába, és a sofőr közölte velünk, hogy útépités miatt kénytelen megváltoztatni az útirányt. És a bájos fiatal lány ekkor kinyitotta a száját, és fennhangon elmondta a sofőrt, az édesanyját és a rokon-

ságát mindennek, ami csak eszébe jutott.

Igaz, a durva, trágár nyelv ma egész világunkra jellemző. Vanak írók is, akik szerint az őszinte, igazi irodalom is ebből áll. És mégis kár volt, hogy a kislányt erről „ismertük meg”. Mert a durva beszéd valójában nem „őszinteség”, „modernséget” jelent, hanem lelki, szellemi sivárságot, primitivitást, agressziót. „Nem az fertőzött meg az embert, ami a szájon bemegy, hanem ami kijön a szájból...” (Mt 15, 11; Károli-fordítás)

Mi lenne, ha testünk tisztán tartása, arcunk szépítése mellett nyelvünk tisztogatását is „műsorra tűznénk”? Környezetünk biztosan megköszönné!

RR

HÍREK, KITEKINTÉS

Prága, Csehország. Száz évvel ezelőtt egyesült a cseh lutheránus és református egyház, és a *Cseh Testvérek Egyháza* nevet vette fel. Ebből az alkalomból ünnepi szimpóziumot rendeztek a Károly Egyetemen.

Krylów, Lengyelország. Hetven évvel ezelőtt számos ortodox templomot gyújtatott fel az akkori lengyel államvezetés. A papokat elűzték vagy megölték, és az ortodox hívőket bekényszerítették a római katolikus egyházba.

Vatikán. Két új érseket nevezett ki XVI. Benedek pápa. *Timothy M. Dolan* New York, *Orani João Tempesta* pedig Rio de Janeiro főpásztora lett. Mindketten 1950-ben születtek, és valószínűleg a kardinálisok kollégiumának várományosai.

Genf, Svájc. Az európai római katolikus püspöki konferenciák titkársága és az Európai Egyházak Bizottsága közös levélben kérte az EU elnökségét, hogy sokkal erőteljesebben lépjen fel a klímaváltozás okozta károk elhárításáért.

Izszambul, Törökország. *Bartholomaios* pátriárka meghívására a keleti ortodox egyházak képviselői tárgyaltak a köztük levő különbözőségek és ellentétek leküzdéséről. Megállapították, hogy a nem ortodox egyházakkal való párbeszédet is fokozni kell.

Lyon, Franciaország. Júliusban tartják az Európai Egyházak Konferenciájának közgyűlését, központi témája: „Krisztusban reménységre hívtunk el.” Itt emlékeznek meg a konferencia 1959-ben történt megalapításáról is.

Berlin, Németország. Az EKD (német evangéliumi egyházközösség) ünnepi ülésén a hugenoták berlini templomában tart előadást *Kálvinnról* és munkásságának európai távlatairól a német külügyminiszter. Ugyanitt nyújtják át a Kálvin-díjat a legjobb teológiai munkáért.

Ankara, Törökország. Az EKD öttagú küldöttsége látogatása alkalmából nemcsak *Bartholomaios* pátriárkával találkozott, hanem az örmény és a szír ortodox egyházak vezetőivel is. Első ízben történt meg, hogy *Wolfgang Huber* püspök, a küldöttség vezetője a török kormány Diyanet nevű vallási szervével tárgyalt, és az ankarai iszlám hittudományi kar előtt előadást tartott a vallások közötti párbeszéd szükségességéről.

Freiburg, Németország. A huszonhét németországi római katolikus püspökség az elmúlt évben 5066 milliárd euró egyházi adóval gazdálkodhatott, ez 2007-hez képest 8,8%-os emelkedést jelentett.

Genf, Svájc. A HIV/AIDS a modern emberiség „pestise”, amely irgalmatlanul szedi áldozatait. Az Egyesült Nemzetek Szervezete ma 33 millió beteget tart számon. Közülük 23 millió él Afrikában; 2007-ben kétféle millió volt a halálos áldozatok száma.

Afrika. A kontinens lakosságának egyhatoda tartozik a római katolikus egyházhoz, és ez kétszer olyan gyorsan növekszik,

mint a világátlag. A kardinálisok között tizenöt afrikai van.

Drezda, Németország. Egy vállalkozó a Rio de Janeiro-i világhírű Krisztus-szoborhoz hasonló felállítását kezdeményezi Németországban. Az ötvenöt méter magas szobor széttárt karú, menetelő Krisztust ábrázolna. Két város már elutasította a felállítási kérelmet. Evangélikus oldalról inkább támadják, mint helyeslik a tervet.

Wittenberg, Németország. Ez év március 15-én ünnepi istentiszteleten avatták fel a Lutheránus Világszövetség új központját, és iktatták hivatalába igazgatóját, *Hans-Wilhelm Kasch* lelkészt.

London, Anglia. A világon három ezer „főnyelvet” és 6700 „beszélő” nyelvet tart számon a kutatás. A Bibliát eddig „csak” 2454 nyelvre fordították le.

Al-Kut, Irak. Nemcsak a keresztényeket szeretnék az országból elűzni, hanem a Keresztelő Jánost tisztelő mandeus vallás tagjait is. Egykor a világvallások között tartották számon ezt a közösséget, amely sok hatást kapott a kereszténységtől, a zsidóságtól, a buddhizmustól, sőt az ókori Zarathustra-vallásból is. A körülbelül harmincezeres közösségből már huszonötezeren külföldre menekültek az üldözések elől.

Santa Marta, Kolumbia. *Johan Vonlanthen*, a Salzburgban játszó svájci válogatott labdarúgó kolumbiai szülővárosában saját költségén templomot építtetett adventista testvéreinek.

Nairobi, Kenya. Az ország 38 millió lakosából 70% keresztény, 20% muszlim és csak 10% tartozik törzsi vallásokhoz. Az országban negyvenkétféle nép, faj, etnikum él együtt. Százhatvanezer élnek menekülttáborokban, és a lakosság 52%-a él szegénységben.

Teherán, Irán. Az örmény ortodox egyház egyre vonzóbbá válik az iráni fiatalok számára. A egyház viszonylagos szabadságban élhet, de templomait, a fennálló törvények szerint, muszlimok nem látogathatják. Ugyanezek a törvények az egyháznak is megtiltják, hogy kapuit muszlimok előtt megnyissa. Mégis egyre több iráni lesz keresztény, de ezt titokban kell tartania. Az ország lakosságának 98% muszlim.

Speyer, Németország. A pfalzi egyház püspöke, *Eberhard Cherdron* nyugdíjazása után önként „templomóri” szolgálatot vállalt. Hetenként három alkalommal idegenvezetője lesz a legrégebb német evangélikus templom látogatóinak, és igyekszik gátat vetni az egyre szaporodó betöréseknek és kegytárgylopásoknak.

Wittenberg, Németország. A Középnémet Evangélikus Egyház *Ilse Junkermann* személyében először választott női püspökét. Az egyházfőtanács asszony, aki eddig Württembergben a lelkészek „felelőse” volt, 94 leadott szavazatból 76-ot kapott a két másik jelölttel szemben.

Bréma, Németország. „Ember, hol vagy?” – ez lesz a mottója a hatvan éve megrendezett *német protestáns egyházi napok* (Kirchentag) idején májusi gyűlésének. Nyil-

ván hangsúlyt kapnak a fontos „születésnapok”: ötszáz éve született *Kálvin*, kétszáz éve *Charles Darwin*, és húsz éve omlott le a berlini fal. A szervezők tízezer ágyat/szállást keresnek a résztvevők számára.

Hamburg, Németország. A tartományi egyházakra szétagolt német evangélikusság egyre inkább tömbökbe kíván felzárkózni. A mecklenburgi, észak-elbai és pomerániai egyházak ilyen lépésre készülnek, akár csak az alsó-szászországi tartomány területén élők. A lutheránus egyházak szövetsége (a bajor, a braunschweigi, a hannoveri, a mecklenburgi, az észak-elbai, a szász, a schaumburg-lippe és a közép-németországi evangélikus egyház) tízmillió lutheránust egyesít.

Würzburg, Németország. 2010-ben lesz Münchenben a második „egyházi napok” rendezvény, amelyet a római katolikus egyházzal együtt szerveznek az evangélikusok. Az esemény mottója: „Hogy reménységünk legyen.”

München, Németország. A bajor iskolákban a jövő évtől kezdve a török nyelv helyett már csak németül szabad iszlám hittanórákat tartani.

Hannover, Németország. Elsőként száztizenkét iraki menekült érkezett Németországba, miután a keresztény egyházak nyomására több tízezer menekült befogadását határozta el a kormány. Legtöbbjük valamelyik keleti, keresztény egyházhoz tartozik.

Kirgizisztán. Az új vallási törvény szerint csak azokat a vallásos szervezeteket veszik „regiszterbe”, amelyek legalább kétszáz, az országban lakó taggal rendelkeznek. Gyerekek nem lehetnek tagok. Az ország lakosságának 70%-a muszlim és csak 12% keresztény. Ebből tizenkétezer a lutheránus, ők a biskeki püspökséghez tartoznak.

Varsó, Lengyelország. Hétszáz ezer aláírás kérte a lengyel kormánytól vízkereszt napjának állami ünneppé való nyilvánítását. A római katolikus kezdeményezést a parlament elutasította. Az evangélikus keresztények inkább a nagypéntek ünnepének állami engedélyezését szorgalmazzák.

Szentpétervá, Oroszország. Egyes állítások szerint 1941-ben a „Moszkva patrónája” ikon előtt megjelent a véreskezű *Sztálin*, hogy áldását kérje a szintén véreskezű *Hitler* elleni harcára. Ezt a jelenetet festette most meg *Jevsefij Sakov* szerzetes. A festményt a sztrelnai templomban állították fel. Az ortodox egyház kijelentette, hogy „a Sztálin szent voltáról szóló mindenfajta beszéd istenkáromlás”. Hiszen uralma alatt csaknem kiirtotta az egész ortodox papságot.

Luanda, Angola. Észak-Angolában van a világ egyik legnagyobb gyémántbányászata, amelyben oroszok százai dolgoznak. *Kirill* metropolita látogatást tett náluk, és megígérte, hogy gyülekezetbe szervezik őket, és templomot építenek nekik. Ortodox templom építését határozta el Namíbia fővárosában, Windhoekben is.

Összeállította GÉMES ISTVÁN

KÖNYVAJÁNLÓ

Szeretetlenelveink gazdagsága

Beismerem, nem kevés fenntartással viszonyulok a sláger jellegű könyvekhez. Már nemegyszer csalódva tapasztaltam egy-egy bestsellernek minősülő kiadvány elolvasása után, hogy nagyobb volt a füstje, mint a lángja.

Ilyen előítélet tartott eddig távol *Gary Chapman* könyveitől is. A gyülekezeti szolgálatot is végző amerikai pszichológus a legkülönbözőbb élethelyzetű embereket szólítja meg írásaival, és az elmúlt években megjelent számos keresztény könyv között bizony az ő munkái a legkeresettebbek közé tartoznak. Férjessel mi is pár hete kaptuk ajándékba egy kedves barátunktól az *Istenre hangolva* című kötetet, s újabb csalódás helyett nagy lelkesedéssel adtuk át egymásnak elolvasásra.

Az írás sokunk kérdéseiből indul ki: miért nem érzi minden ember hasonló intenzitással Isten szeretetét, az emberek közötti szeretet pedig miért nem tud megújulni újra és újra? Vajon elég figyelmesek vagyunk-e Isten kommunikációja iránt, és jó helyen keressük-e a szeretetet mindennapjainkban? Többek között ezekre a kérdésekre kereshetjük a választ a szerzővel, aki arra tesz kísérletet, hogy részletesen bemutassa számunkra Isten öt szeretetnyelvét, amely az emberek közötti kapcsolatokat is jellemzi.

Az olvasmány nem csupán elméleti leírásra szorítkozik, hanem bibliai és hétköznapi emberek életén keresztül mutat be számunkra is mindennapi problémákat, amelyek megmérgezik, ellaposítják vagy tönkretesznek fontos kapcsolatunkat. Hiszen mennyi ember hite, barátságai, szeretteivel való kapcsolata megy tönkre a nem megfelelő kommunikáció miatt! Chapman tapasztalata alapján az emberek különböző szeretetnyel-

veket beszélnek, amelyek közül egy különösen is domináns, s ha erre megfelelő hangsúlyt teszünk egymás életében, ez továbblandíthat minket a nehéz helyzetekből, sőt új alapja is lehet kapcsolatainknak.

Sok gyakorlati útmutatást kapunk ahhoz is, hogy az egyes szeretetnyelveken belül is mennyiféleképpen kifejezhetjük magunkat. Nem hallgat a szerző a kudarcokról sem, a kötet vége felé ezekről is szó esik, Chapman nem vallja a szeretetnyelvek mindenhatóságát; mivel azonban már megtapasztalta életformáló erejüket, meri vállalni az őszinte hangvételt.

Jó szívvel ajánlom tehát ezen írást mindazoknak, akik kíváncsiak arra, hogy milyen szeretetnyelvekkel ajándékozott meg bennünket Urunk; ezeket megismerve, a gyakorlati életben kamatoztatva megtapasztalhatjuk Istennel és embertársainkkal való kapcsolataink megújulását.

GRENDORF-BALOGH MELINDA

Gary Chapman: Istenre hangolva – Isten szeretetnyelvei. Harmat Kiadó, Budapest, 2008. Ára 2200 forint. Megvásárolható a Luther Kiadó könyvesboltjában (Budapest VIII., Üllői út 24.) és a Huszár Gál papír- és könyvesboltban (Budapest V., Deák tér 4.) is.

Magyar evangéliumi lap
Megjelenik hatszor egy évben
Kiadja a Magyar Evangélikus Konferencia (Maek)
1088 Budapest, Puskin utca 12. (telefon: +36 1/338-2302)

Felelős kiadó: Pröhle Gergely elnök
Felelős szerkesztő: Szűcs Petra
(telefon: +36 20/824-8854, e-mail: szucs.petra@freemail.hu)
Megrendelés, információ: Zászkaliczky Pál (e-mail: maek@lutheran.hu)

A lap ingyenes, a nyomda- és postaköltségre adományokat kérünk és elfogadunk.

Bankszámla: Magyar Evangélikus Konferencia, Budapest, Raiffeisen Bank
Bankszámlaszám (belföldről): 12010886-00146767-00100002
(külföldről) IBAN: HU 43 1201 0886 0014 6767 0010 0002
SWIFT: UBRTHUHB

